

EIC มองอุตสาหกรรมเหล็กไทยเผชิญความท้าทายอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งด้านอุปสงค์และราคา จากผลกระทบของ COVID-19 และผู้ประกอบการควรเร่งปรับตัว

9 มิถุนายน 2020

Key summary

- EIC ประเมินว่า การระบาดของ COVID-19 จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเหล็กของไทยผ่าน 3 ช่องทางได้แก่
 1. อุปสงค์การใช้เหล็กในปี 2020 ของไทยคาดว่าจะลดลงประมาณ 10%YOY มาอยู่ที่ 16.7 ล้านตัน โดยแบ่งเป็น เหล็กทรงแบนหัดตัว 14%YOY มาอยู่ที่ระดับ 10 ล้านตัน จากผลของการผลิตรถยนต์และการก่อสร้างภาคเอกชนที่หัดตัว เนื่องจากวิกฤต COVID-19 ทำให้ประชาชนชะลอการใช้จ่ายและภาครัฐก็มีแนวโน้มลงทุนลดลง ขณะที่เหล็กทรงยาวคาดปรับตัวลงเล็กน้อย 3.5%YOY มาอยู่ที่ 6.7 ล้านตัน เนื่องจากยังได้รับอานิสงส์จากงานก่อสร้างโครงการภาครัฐช่วยพยุงไว้
 2. ความเสี่ยงจากภาวะอุปทานหยุดชะงัก (Supply disruption) การบริโภคเหล็กขึ้นปลายของไทยรวมถึงวัตถุดิบ เช่น เหล็กขึ้นกลาง เศษเหล็ก จำเป็นต้องพึ่งพิงการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการบริโภคเหล็กทรงแบนขึ้นปลาย ซึ่งมีการนำเข้าในสัดส่วนที่สูงถึงราว 75% อย่างไรก็ดี EIC มองว่า ความเสี่ยงโดยรวมยังไม่มากนัก เนื่องจากประเทศคู่ค้าหลักแถบเอเชียตะวันออก เช่น จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ สามารถควบคุมสถานการณ์ COVID-19 จนสามารถกลับมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ใกล้เคียงปกติในปัจจุบัน

3. ราคาเหล็กมีแนวโน้มลดลง โดยราคาเฉลี่ยปี 2020 ของเหล็กทรงแบนคาด มีแนวโน้มหดตัว 9%YOY มาอยู่ที่ 18.0 บาท/กก. ขณะที่เหล็กทรงยาวคาดปรับตัว ลดลง 7%YOY มาอยู่ที่ 18.3 บาท/กก. ตามทิศทางราคาเหล็กจีนและประเทศแถบ เอเชียตะวันออกที่ถูกดัดดันจากความต้องการใช้เหล็กและราคาวัตถุดิบที่ลดลง อย่างไรก็ดี ราคาเหล็กในจีน มีโอกาสฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี 2020 จากานิสงส์ของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ในจีน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อราคาเหล็กในไทย เนื่องจากไทยพึ่งพาการนำเข้าเหล็กจาก จีนในปริมาณที่ค่อนข้างสูง

- EIC เสนอ 3 แนวทางในการปรับตัวของผู้ประกอบการเหล็กภายใต้ภาวะที่ปัจจัยลบรุมเร้า ได้แก่
 1. การบริหารสินค้าคงคลังให้อยู่ในระดับเหมาะสมรวมถึงการป้องกันความเสี่ยง จากอัตราแลกเปลี่ยน
 2. การมองหาตลาดส่งออกใหม่ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ไม่มากนัก เช่น กลุ่มประเทศ CLMV อย่างไรก็ดี การส่งออกเหล็กไปยังกลุ่มประเทศ CLMV ยังมี สัดส่วนที่ไม่สูงมากนักจึงอาจบรรเทาผลกระทบได้เพียงบางส่วน
 3. การพัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบและคุณภาพที่สามารถตอบสนองของกลุ่มลูกค้าได้ หลากหลายมากขึ้น

ในปี 2019 ที่ผ่านมามีปีที่กำลังของอุตสาหกรรมเหล็กไทย ทั้งในแง่ของอุปสงค์ที่ปรับตัวลดลง จากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ การผลิตที่ถูกดัดดันจากการนำเข้าเหล็กราคาถูก และราคาขายที่มี ความผันผวน โดย EIC ประเมินว่า ปัจจัยที่กีดกันให้อุปสงค์การใช้งานเหล็กปรับตัวลดลงในปี 2019 มีสาเหตุหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1. ผลกระทบจากการเบิกจ่ายงบประมาณปี พ.ศ. 2562 (ค.ศ.2019) และ พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020) ที่ชะลอตัวภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลล่าช้า ซึ่งทำให้โครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐที่ใช้เหล็กเป็นวัสดุหลักในการ ก่อสร้างลดลงชั่วคราว 2. ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวจากสงครามการค้าส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมปรับลดกำลังการผลิต สินค้าที่ใช้เหล็กเป็นส่วนประกอบลง เช่น ปริมาณการผลิตรถยนต์ลดลง 7%YOY มาอยู่ที่ราว 2 ล้านคัน เครื่องซักผ้ามียอด ผลิตลดลง 18%YOY มาอยู่ที่ประมาณ 6.4 ล้านเครื่อง เป็นต้น และ 3. มาตรการควบคุมสินเชื่ออาคารที่อยู่อาศัย (LTV) ซึ่งเริ่มใช้ในปี 2019 ที่ผ่านมา ถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่กีดกันให้การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยใหม่ โดยเฉพาะ คอนโดมิเนียมชะลอตัวอย่างมีนัยสำคัญสะท้อนได้จากมูลค่าการเปิดตัวโครงการใหม่ ในปี 2019 ที่หดตัวถึง 27%YOY มาอยู่ที่ประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ปัจจัยข้างต้นเหล่านี้ส่งผลให้ การบริโภคเหล็กทรงยาวในปี 2019 ลดลง 7%YOY มาอยู่ที่ 7 ล้านตัน และการบริโภคเหล็กทรงแบนลดลง 2%YOY มาอยู่ที่ 11.6 ล้านตัน

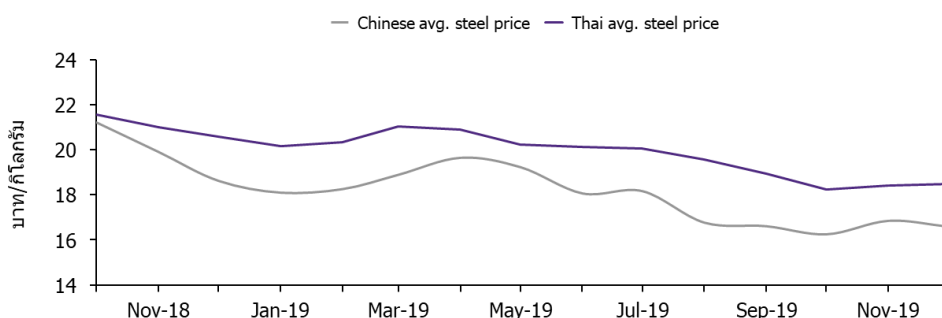
นอกจากนี้ การแข่งขันจากสินค้าเหล็กราคาถูกจากต่างประเทศ ยังคงเป็นปัญหาที่ผู้ผลิตเหล็กไทยต้องเผชิญมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยในปี 2019 ปริมาณการนำเข้าเหล็กขั้นปลาย (finished steel) ยังคงเพิ่มขึ้น 1.4%YOY มาอยู่ที่ 12.2 ล้านตัน ถึงแม้ว่าความต้องการบริโภคเหล็กในประเทศจะลดลง โดยการนำเข้าเหล็กราคาถูกจากต่างประเทศ ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเหล็กทรงยาวหดตัวถึง 15%YOY มาอยู่ที่ 5 ล้านตัน ซึ่งลดลงมากกว่าการบริโภคที่หดตัว 7%YOY ขณะที่ปริมาณการผลิตเหล็กทรงแบนหดตัวถึง 22%YOY มาอยู่ที่ 2.6 ล้านตัน ซึ่งลดลงมากกว่าการบริโภคที่หดตัวเพียง 2%YOY โดยสินค้าเหล็กที่มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในปี 2019 ได้แก่ เหล็กหลอดคาร์บอน (wire rod)

ที่ผลิตจากเหล็กทรงยาวชั้นกลาง (billet) เพิ่มขึ้น 23%YOY มาอยู่ที่ 5.2 แสนตัน, เหล็กแผ่นเจืออัลลอย เพิ่มขึ้น 25% มาอยู่ที่ระดับ 1.4 ล้านตัน และเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสี เพิ่มขึ้น 18%YOY มาอยู่ที่ 1.7 ล้านตัน นอกจากนี้ ค่าเงินบาท เฉลี่ยที่แข็งค่าขึ้น 4% ในปี 2019 ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้ค้าเหล็กสามารถนำเข้าเหล็กจากต่างประเทศได้ในราคาที่ถูกลงอีกด้วย

ทั้งนี้ในปี 2019 นับเป็นปีที่ราคาเหล็กในไทยมีความผันผวนตามการเปลี่ยนแปลงของราคาเหล็กในจีน โดยราคาเหล็กในจีน ซึ่งเป็นผู้ผลิตเหล็กอันดับ 1 ของโลก (สัดส่วนราว 55% ของปริมาณการผลิตเหล็กทั้งหมด) มีอิทธิพลกับราคาเหล็กโลก เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิกที่มีการนำเข้าเหล็กจากจีนในสัดส่วนที่สูง และจีนถือเป็นประเทศที่ ไทยมีการนำเข้าเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กมากที่สุดโดยมีสัดส่วนราว 25% ของมูลค่านำเข้าเหล็กทั้งหมด ส่งผลให้ราคา เหล็กทรงยาวและเหล็กทรงแบนในไทยมีค่าสหสัมพันธ์ (correlation) กับราคาเหล็กในจีนที่ราว 80% และ 90% ตามลำดับ¹

นอกจากนี้ ในปี 2019 ยังถือเป็นปีที่ราคาเหล็กในจีนมีความผันผวนอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีสาเหตุมาจาก 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ 1. การปรับลดกำลังผลิตเหล็กในช่วงฤดูหนาวที่น้อยกว่าคาดของประเทศจีน (winter production cut) ส่งผลให้ ราคาเหล็กปรับลดลงในช่วงต้นปี 2019 2. ในช่วงเดือน มีนาคม-พฤษภาคม ราคาวัตถุดิบหลักอย่างสินแร่เหล็ก (iron ore) ได้มีปรับตัวเพิ่มขึ้นถึงราว 30% จากความกังวลด้านปัญหาอุปทานขาดแคลน (supply shortage) ซึ่งเกิดจากประเทศ ผู้ผลิตหลัก ได้แก่ ออสเตรเลียและบราซิล โดยออสเตรเลียได้ประสบปัญหาภัยธรรมชาติไซโคลน ส่วนบราซิลประสบ ปัญหาเชื่อนที่ใช้กักเก็บน้ำภายในเหมืองแร่เหล็กแตก ทำให้ปริมาณการส่งออกสินแร่เหล็กของออสเตรเลียและบราซิล ลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว และ 3. การเกิดฝนตกหนักในหลายพื้นที่ของจีนทำให้โครงการก่อสร้างขนาดใหญ่หลาย โครงการต้องเลื่อนออกไปในช่วงไตรมาสที่ 3 เป็นผลให้ราคาเหล็กจีนกลับมาหดตัวตามอุปสงค์ที่ลดลง ก่อนที่ราคาเหล็ก จะกลับมาฟื้นตัวเล็กน้อยในช่วงไตรมาสที่ 4 จากผลของความต้องการใช้เหล็กในโครงการก่อสร้างที่ทยอยกลับมาเริ่มต้น ก่อสร้างอีกครั้ง โดยความผันผวนดังกล่าวได้ถูกส่งผ่านไปยังราคาเหล็กในต่างประเทศรวมถึงไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน กรณีเหล็กทรงแบนซึ่งมีการพึ่งพิงการนำเข้าถึงราว 75% ของการบริโภคเหล็กทรงแบนทั้งหมดที่ตลอดทั้งปี 2019 ราคา เฉลี่ยเหล็กทรงยาวของไทยปรับตัวลดลง 7%YOY ลงมาอยู่ที่ 19.6 บาท/กิโลกรัม และเหล็กทรงแบนปรับตัวลดลง 10%YOY มาอยู่ที่ 19.8 บาท/กิโลกรัม ตามทิศทางราคาเหล็กในจีน ซึ่งความผันผวนของเหล็กดังกล่าวประกอบราคาขายเหล็กที่ ลดลงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่กดดันให้อัตรากำไรของผู้ประกอบการผลิตและค้าเหล็กหดตัวลง รวมถึงต้องเผชิญกับการ ขาดทุนสินค้าคงคลัง (Inventory loss) อีกด้วย

รูปที่ 1 : ราคาเหล็กในจีนและราคาเหล็กในไทยมีความผันผวนภายใต้แนวโน้มขาลงตลอดปี 2019

หมายเหตุ : ราคาเฉลี่ยเหล็กในไทยคำนวณจากค่าเฉลี่ยของราคาเหล็กเส้นกลมขนาด 6 มม. ใน กทม. และเหล็กแผ่นรีดร้อนหนา 2 มม. ใน กทม. ราคา เฉลี่ยเหล็กในจีนอ้างอิงจากค่าเฉลี่ยของ ราคาเหล็กเส้นขนาด 25 มม. และ ราคาเฉลี่ยเหล็กแผ่นรีดร้อน

¹ ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของราคาเหล็กรายเดือน โดยราคาเหล็กไทยปรับตัวตามหลังราคาเหล็กจีนราว 1 เดือน (laggard)

การระบาดของ COVID-19 ถือเป็นปัจจัยลบที่เข้ามาซ้ำเติมอุตสาหกรรมเหล็กไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดย EIC ประเมินผลกระทบของ COVID-19 ผ่าน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1. อุปสงค์การใช้เหล็กลดลงจากการชะลอตัวในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหล็ก 2. ความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะอุปทานหยุดชะงักจากประเทศคู่ค้าบางรายที่ไทยมีการนำเข้าเหล็กและยังไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ COVID-19 ภายในประเทศได้ และ 3. ราคาเหล็กหดตัวซึ่งเกิดจากภาวะอุปทานส่วนเกินในจีนรวมถึงประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียง

1. EIC ประเมินว่า การระบาดของ COVID-19 จะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์การใช้เหล็กของไทยผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ การลงทุนภาคเอกชน, การบริโภคภาคเอกชน และการส่งออกของไทย

- **การลงทุนภาคเอกชน** ที่คาดว่าจะหดตัวอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่ง EIC ประเมินว่า การก่อสร้างภาคเอกชนมีแนวโน้มปรับตัวลดลงราว 8%YOY มาอยู่ที่ 5.3 แสนล้านบาทในปี 2020 ซึ่งเป็นผลมาจากการระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเกือบทุกหมวดต้องหยุดชะงักลง และส่งผลต่อไปยังการตัดสินใจของภาคเอกชนในการเลื่อนการลงทุนก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์โครงการใหม่ออกไป ซึ่งถือเป็นปัจจัยกดดันความต้องการใช้เหล็กในอุตสาหกรรมก่อสร้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น อาคารที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะคอนโดมิเนียม ที่การเปิดตัวโครงการใหม่มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากปริมาณยูนิตเหลือขายสะสมสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง 9.6 หมื่นหน่วย ณ สิ้นไตรมาส 1 ปี 2020 ซึ่งเป็นผลจากการล่าช้าที่หดตัวรวมถึงผลกระทบจากมาตรการ LTV ที่เริ่มใช้ในปี 2019 ส่งผลให้การก่อสร้างคอนโดมิเนียมใหม่มีแนวโน้มลดลงสะท้อนได้จากการขอใบอนุญาตก่อสร้างที่หดตัว 37%YOY ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2019 มาอยู่ที่ระดับ 1.3 ล้านตารางเมตร และหดตัวต่อเนื่องถึง 63%YOY ในช่วง 2 เดือนแรกของปี 2020 มาอยู่ที่ 1.6 แสนตารางเมตร ขณะที่การก่อสร้างอาคารเชิงพาณิชย์ทั้งห้างสรรพสินค้าและอาคารสำนักงานต่างได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยมาตรการ lockdown ของภาครัฐที่ใช้ควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้ห้างสรรพสินค้าสามารถเปิดได้เพียงบางส่วน ถึงแม้ว่าจะมีการผ่อนคลายในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา แต่ผู้ซื้อยังคงมีความกังวลในการแพร่ระบาดของโรคจึงยังคงไม่ออกมาจับจ่ายใช้สอยมากนัก ประกอบกับการเติบโตของ e-commerce ที่ให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการพื้นที่ห้างสรรพสินค้าที่ก่อสร้างใหม่มีแนวโน้มลดลง สะท้อนได้จากการขอใบอนุญาตก่อสร้างที่หดตัว 26%YOY ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2019 มาอยู่ที่ราว 3 ล้านตารางเมตร และหดตัวต่อเนื่อง 11% มาอยู่ที่ 9.7 แสนตารางเมตร ในช่วง 2 เดือนแรกของปี 2020 ขณะที่การก่อสร้างอาคารสำนักงานมีโอกาสได้รับผลกระทบจากมาตรการ work from home ที่บริษัทเอกชนหลายแห่งได้มีการนำมาใช้เพื่อเป็นการควบคุมการระบาดของ COVID-19 ซึ่งมาตรการ work from home นี้ ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อความต้องการในการเช่าอาคารสำนักงานลดลงในระยะสั้น แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อระยะยาว หากบริษัทเอกชนในไทยอนุญาตให้พนักงานบางส่วน work from home ได้ถึงสิ้นปีหรือเป็นการถาวร ซึ่งส่งผลให้ความต้องการใช้พื้นที่อาคารสำนักงานให้เช่าลดลงไปด้วย โดยพื้นที่การขอใบอนุญาตก่อสร้างหดตัว 26%YOY ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2019 มาอยู่ที่ 5.6 แสนตารางเมตร และปรับตัวลดลงต่อเนื่องถึง 76%YOY มาอยู่ที่ 1.3 แสนตารางเมตร ในช่วง 2 เดือนแรกของปี 2020
- **การบริโภคภาคเอกชน** มีแนวโน้มหดตัวเล็กน้อย โดยการแพร่ระบาดของ COVID-19 จะก่อให้เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด เช่น มาตรการ lockdown มาตรการ curfew มาตรการปิดน่านฟ้า ได้ส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดย EIC ประเมินว่า

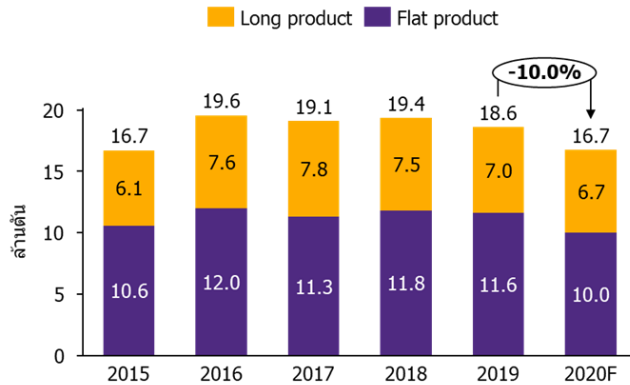
จำนวนผู้ว่างงานจากผลของวิกฤต COVID-19 จะเพิ่มขึ้นสูงถึงราว 3-5 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานประมาณ 8%-13% ของกำลังแรงงานในปัจจุบัน ถือเป็นระดับที่สูงที่สุดตั้งแต่เริ่มมีการเก็บข้อมูลในปี 1985 รวมถึงแรงงานอีกบางกลุ่มที่แม้จะไม่ตกงานแต่จำนวนชั่วโมงทำงานและรายได้ลดลง ปัจจุบันดังกล่าวประกอบกับภาวะหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงมาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ภาคครัวเรือนมีแนวโน้มชะลอการใช้จ่ายลง โดยเฉพาะสินค้าคงทนที่ใช้เหล็กเป็นส่วนประกอบ เช่น รถยนต์ ซึ่งมีสัดส่วนการใช้เหล็กคิดเป็น 55%-65% ของน้ำหนักรถ ที่ยอดขายรถยนต์ภายในประเทศในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2020 ที่หดตัวถึง 34%YOY มาอยู่ที่ 2.3 แสนคัน ทั้งนี้สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คาดการณ์ว่า แนวโน้มการผลิตรถยนต์เพื่อจำหน่ายในประเทศในปี 2020 มีแนวโน้มหดตัว 30%-50% มาอยู่ที่ราว 7 แสน - 5 แสนคัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมไปถึงเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องซักผ้าที่มียอดจำหน่ายในประเทศช่วงไตรมาสแรกของปี 2020 ลดลง 18%YOY มาอยู่ที่ราว 4 แสนเครื่อง และมีโอกาสหดตัวต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปีตามกำลังซื้อที่อ่อนแอ เป็นต้น

- **การส่งออกของไทย** มีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวจากการระบาดของ COVID-19 ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากคาดการณ์ของ EIC ที่คาดว่า GDP ของโลก ในปี 2020 จะมีโอกาสหดตัวราว 4% โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าหลักที่ไทยมีการส่งออกเหล็กในปริมาณที่สูง เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ อินเดีย ต่างได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจค่อนข้างมากจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดย EIC ประเมินว่า การหดตัวของเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าจะส่งผลต่อการส่งออกเหล็กของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการส่งออกเหล็กและผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศคู่ค้าโดยตรงมีแนวโน้มลดลง ซึ่งสอดคล้องกับมูลค่าส่งออกที่หดตัว 12%YOY มาอยู่ที่ 6.1 หมื่นล้านบาท ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2020 ขณะที่ทางอ้อมการส่งออกสินค้าที่มีเหล็กเป็นส่วนประกอบ เช่น การส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ที่ใช้เหล็กเป็นส่วนประกอบหลัก มีแนวโน้มปรับตัวลงเช่นเดียวกัน โดยยอดส่งออกรถยนต์มีการปรับตัวลดลง 26%YOY มาอยู่ที่ 2.7 แสนคัน ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2020 และมีแนวโน้มหดตัวต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปีตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว

อย่างไรก็ดี อุปสงค์การใช้เหล็กคาดว่าจะได้รับแรงหนุนจากการขยายตัวของการก่อสร้างภาครัฐซึ่งคาดว่าจะเติบโตได้ราว 4.5%YOY มาอยู่ที่ระดับ 7.6 แสนล้านบาทในปี 2020 โดยมีแรงหนุนจากการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนาดใหญ่ เช่น โครงการรถไฟฟ้า โครงการรถไฟรางคู่ โครงการมอเตอร์เวย์ ผสมกับโครงการขนาดกลางและเล็กของภาครัฐ ที่เริ่มมีการเร่งเบิกจ่ายภายหลัง พ.ร.บ. งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) ได้รับการอนุมัติ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยบวกจากการอัดฉีดเม็ดเงินผ่านโครงการก่อสร้างขนาดกลางและเล็กเพิ่มเติมจากโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้เงินจาก พ.ร.ก. กู้เงินเพื่อกู้ยืมและดูแลเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ด้วยสัดส่วนมูลค่าโครงการก่อสร้างภาครัฐที่มีมากกว่ามูลค่าการก่อสร้างภาคเอกชนที่ราว 30% การเติบโตของมูลค่าการก่อสร้างภาครัฐในปี 2020 จึงเป็นปัจจัยบวกที่จะช่วยพยุงความต้องการใช้เหล็ก โดยเฉพาะเหล็กทรงยาวให้หดตัวเพียงเล็กน้อย

จากที่ได้กล่าวมา EIC ประเมินว่า ในปี 2020 ปริมาณการใช้เหล็กในไทยโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวลดลง 10%YOY มาอยู่ที่ประมาณ 16.7 ล้านตัน โดยแบ่งเป็นเหล็กทรงยาวมีแนวโน้มลดลง 3.5%YOY มาอยู่ที่ 6.7 ล้านตัน ขณะที่เหล็กทรงแบนคาดหดตัว 14%YOY ลงมาอยู่ที่ระดับ 10 ล้านตัน

รูปที่ 2 : คาดการณ์ปริมาณความต้องการใช้เหล็กในไทย (Apparent consumption)

หมายเหตุ : Apparent consumption หรือการบริโภคปรากฏคำนวณภายใต้สมมติฐานว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้าคงคลัง
ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย (ISIT)

2. ภาวะอุปทานหยุดชะงัก (supply disruption) คาดส่งผลกระทบต่อการผลิตเหล็กทรงยาวในไทยไม่มากนัก
เนื่องจากประมาณ 65% ของการบริโภคเหล็กทรงยาวในไทยมาจากการผลิตในประเทศซึ่งใช้วัตถุดิบในไทยเป็นหลัก ถึงแม้การนำเข้าเหล็กทรงยาวชั้นปลายจะมีสัดส่วนถึง 35% แต่ประเทศคู่ค้าหลักอย่าง จีนสามารถกลับมาผลิตเหล็กได้ในระดับใกล้เคียงปกติในช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน ที่ผ่านมา หลังวิกฤต COVID-19 คลี่คลาย โดยจากข้อมูลการผลิตเหล็กทรงยาวของผู้ผลิตรายใหญ่²ของไทยในปี 2019 พบว่า ราว 85% ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเหล็กทรงยาวชั้นปลายซึ่งได้แก่ เหล็กแท่งยาว (billet) และเศษเหล็ก (scrap) มีการจัดหาจาก supplier ภายในประเทศเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์ COVID-19 ของไทยอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาดำเนินได้ใกล้เคียงปกติ ส่งผลให้ช่วยจำกัดความเสี่ยงด้านการขาดแคลนเหล็กแท่งยาวและเศษเหล็กลงได้ นอกจากนี้ ในช่วงเดือนมีนาคมที่ผ่านมาการผลิตเหล็กชั้นกลางของไทย (billet, slab และ bloom) ยังสามารถผลิตได้ตามปกติ สะท้อนได้จากปริมาณการผลิตซึ่งเติบโตเล็กน้อยที่ 0.5%YOY มาอยู่ที่ 3.6 แสนตัน

ขณะที่การนำเข้าเหล็กทรงยาวชั้นปลายมีสัดส่วนราว 35% ของการบริโภคในประเทศ โดยมีประเทศคู่ค้าหลักได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และ มาเลเซีย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนนำเข้ารวมประมาณ 80% ของการนำเข้าเหล็กทรงยาวชั้นปลาย คาดว่าได้รับผลกระทบจำกัดเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ในประเทศจีนที่มีสัดส่วนนำเข้าเป็นอันดับ 1 (สัดส่วนราว 15% ของการบริโภคเหล็กทรงยาวในไทยทั้งหมด) ได้คลี่คลายลงจนสามารถกลับมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ใกล้เคียงปกติ สอดคล้องกับปริมาณการผลิตเหล็กของจีนในเดือน มีนาคม ที่หดตัวเพียง 1.7%YOY และเดือนเมษายนกลับมาเติบโตเล็กน้อย 0.2%YOY พบว่ากับอัตราการใช้กำลังการผลิตเหล็กทรงยาวในประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำที่ราว 35% ทำให้ผู้ประกอบการยังสามารถเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อรองรับความต้องการได้หากเกิดภาวะอุปทานจากต่างประเทศหยุดชะงัก (supply disruption)

อย่างไรก็ดี อุปทานเหล็กทรงแบนในไทยมีความเสี่ยงจาก supply disruption เนื่องจากไทยพึ่งพาการนำเข้าเหล็กทรงแบนชั้นปลายกว่า 75% ของการบริโภคเหล็กทรงแบนชั้นปลายทั้งหมด สำหรับส่วนที่เหลือ แม้เป็นการผลิตในประเทศแต่ยังต้องพึ่งพิงวัตถุดิบ (slab) จากต่างประเทศเป็นหลัก ในด้านการนำเข้า ไทยมีการนำเข้าเหล็กทรงแบนชั้นปลายจากประเทศคู่ค้าหลัก 3 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้ ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันกว่า 80% ของการนำเข้าเหล็กทรงแบนชั้นปลายทั้งหมด โดยในปัจจุบัน สถานการณ์การระบาดของ COVID-

² อ้างอิงจากแบบ 56-1 ของผู้ผลิตเหล็กทรงยาวรายใหญ่ 2 รายที่มีปริมาณการผลิตรวมคิดเป็นราว 45% ของปริมาณการผลิตเหล็กทรงยาวในประเทศ

19 ในประเทศคู่ค้าหลักทั้ง 3 ประเทศข้างต้นต่างคลี่คลายจนอยู่ในระดับที่สามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ใกล้เคียงปกติ ทำให้ช่วยลดความเสี่ยงด้านอุปทานหยุดชะงักได้เป็นส่วนมาก ทั้งนี้ปริมาณการนำเข้าเหล็กทรงแบนชั้นปลายในเดือนเมษายนยังไม่ได้แสดงถึงภาวะอุปทานหยุดชะงักอย่างมีนัยสำคัญ โดยปริมาณการนำเข้ารวมลดลงเล็กน้อย 1%YOY มาอยู่ที่ราว 8.1 แสนตัน ซึ่งคาดว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอุปสงค์ภายในประเทศที่ลดลง

ขณะที่การผลิตเหล็กทรงแบนชั้นปลายในประเทศซึ่งมีสัดส่วนราว 25% ของการบริโภคนั้นต้องทำการนำเข้า slab ซึ่งเป็นวัตถุดิบชั้นกลางจากต่างประเทศเพื่อนำมารีดเป็นเหล็กทรงแบนชั้นปลายต่อไป โดยมีประเทศคู่ค้าหลักได้แก่ ญี่ปุ่น รัสเซีย ยูเครน และ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันกว่า 80% ของการนำเข้า slab ทั้งหมด โดยในปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในประเทศรัสเซีย ยูเครน และ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (สัดส่วนรวมราว 50% ของการนำเข้า slab ปี 2019) ยังไม่คลี่คลายดีนัก จึงอาจส่งผลให้การนำเข้า slab จากประเทศเหล่านี้หยุดชะงักลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการนำเข้า slab ในเดือนเมษายนที่ผ่านมาซึ่งพบว่าไม่มีการนำเข้าจากประเทศรัสเซีย เทียบกับช่วงเดือนเมษายน 2019 ซึ่งมีการนำเข้า slab จากรัสเซียราว 2.1 หมื่นตัน อย่างไรก็ตาม ปริมาณการนำเข้า slab โดยรวมลดลงเพียง 7%YOY เนื่องจากผู้ประกอบการหันไปนำเข้า slab จากประเทศญี่ปุ่นมากขึ้นเพื่อเป็นการชดเชยอุปทานที่ลดลงจากรัสเซีย โดยการนำเข้า slab จากญี่ปุ่นในเดือนเมษายน 2020 ปรับตัวเพิ่มขึ้น 38%YOY มาอยู่ที่ 5.7 หมื่นตัน

อย่างไรก็ตาม การระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 (Second wave) ในประเทศข้างต้นยังเป็นปัจจัยที่ต้องเฝ้าระวังทั้งการนำเข้าเหล็กทรงยาวและทรงแบนทั้งในลักษณะของสินค้าเหล็กชั้นกลางและเหล็กชั้นปลาย เนื่องจากรัฐบาลอาจบังคับใช้มาตรการ lockdown อีกครั้งเพื่อควบคุมการระบาด และส่งผลให้เกิดภาวะอุปทานหยุดชะงักขึ้นได้

3. ราคาเฉลี่ยเหล็ก³ ในจีนซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากกับราคาเหล็กในไทยมีแนวโน้มหดตัว 9%YOY มาอยู่ที่ราว 520 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันในปี 2020 จากปัจจัยกดดันด้านอุปสงค์ที่ชะลอตัวและราคาวัตถุดิบที่ลดลง

โดยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์หรือช่วงหลังเทศกาลตรุษจีนที่ผ่านมา การเริ่มระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของจีนต้องหยุดชะงักลง โดยเฉพาะภาคก่อสร้างและภาคการผลิตซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีการบริโภคเหล็กของจีน ผลกระทบดังกล่าวทำให้ปริมาณความต้องการบริโภคเหล็กของจีนปรับตัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับปริมาณสินค้าเหล็กคงคลัง ณ สิ้นเดือน เมษายน ที่เพิ่มขึ้นผิดปกติถึงราว 50% เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 3 ปีก่อนหน้า โดย JPMorgan ได้ประเมินว่า COVID-19 จะส่งผลให้ปริมาณความต้องการใช้เหล็กของจีนในปี 2020 ลดลงประมาณ 2% หรือราว 20 ล้านตัน (ณ 10 พฤษภาคม 2020) ประกอบกับ Goldman Sachs คาดการณ์ว่าราคาวัตถุดิบหลักอย่าง ลินแร่เหล็ก⁴ (Iron ore) จะมีราคาลดลง 15%YOY ในปี 2020 มาอยู่ที่ราว 79 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน เช่นเดียวกับ ถ่านโค้กซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิงในการถลุงเหล็ก ที่มีแนวโน้มปรับตัวลดลง 19%YOY มาอยู่ที่ระดับ 144 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน ตามทิศทางราคาน้ำมันดิบโลกที่ลดลง (ณ 18 พฤษภาคม 2020)

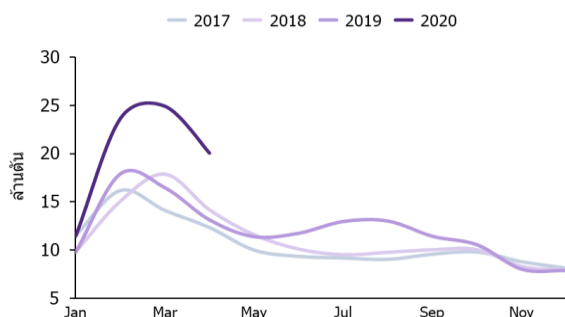
จากภาวะอุปสงค์ที่อ่อนแอผนวกกับราคาวัตถุดิบที่ปรับตัวลดลง EIC คาดว่าราคาเฉลี่ยเหล็กในจีนทั้งปี 2020 มีแนวโน้มหดตัวราว 9%YOY มาอยู่ที่ 520 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันในปี 2020 ซึ่งสอดคล้องราคา spot ณ สิ้นเดือนเมษายนที่ได้มีการปรับตัวลดลงราว 10% นับตั้งแต่ต้นปี อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2020 ราคาเหล็กมีแนวโน้มฟื้นตัวเนื่องจากรัฐบาลจีนมีแผนเร่งก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและสาธารณูปโภคทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดย Goldman Sachs ได้มีการปรับประมาณการณ์การเติบโตของมูลค่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของจีนในปี 2020 ขึ้นเป็นเติบโต 11%YOY (ณ 15 เมษายน 2020) เพิ่มขึ้นจากประมาณการณ์เดิมเมื่อช่วงต้นปีที่ผ่านมาจะเติบโตได้ราว

³ ราคาเฉลี่ยเหล็กของจีน อ้างอิงจากราคาเฉลี่ยเหล็กแผ่นรีดร้อน และเหล็ก Rebar เส้นผ่านศูนย์กลาง 25 มม.

⁴ ราคาลินแร่เหล็ก อ้างอิงจาก ลินแร่เหล็กชนิด 62% Fe

6.5%YOY ซึ่งจะช่วยชดเชยความต้องการใช้เหล็กที่ลดลงจากภาคอสังหาริมทรัพย์และภาคการผลิต โดยเฉพาะเหล็กทรงยาวที่ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นหลัก

รูปที่ 3 : ปริมาณสินค้าเหล็กคงคลังในจีน ณ สิ้นเดือนเม.ย. เพิ่มขึ้นราว 50% เกือบค่าเฉลี่ย 3 ปีล่าสุด

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Bloomberg

นอกจากประเทศจีนแล้วสถานการณ์ของอุตสาหกรรมเหล็กในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าที่ไทย มีการนำเข้าเหล็กในสัดส่วนที่สูง เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และรัสเซีย เป็นต้น ถือเป็นปัจจัยที่ต้องติดตามและ

อาจส่งผลกระทบต่อราคาเหล็กของไทย การระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเหล็กทั่วโลก และกดดันให้ความต้องการใช้เหล็กของโลกมีแนวโน้มหดตัวอย่างมีนัยสำคัญจากผลของการชะลอตัวจากทุกอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ก่อสร้าง, การผลิตรถยนต์ และการผลิตเครื่องจักร ซึ่งจากผลของอุปสงค์ที่หดตัวได้ส่งผลให้ราคาเหล็กทั่วโลกปรับตัวลดลง โดยราคาเฉลี่ยเหล็กในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงและรัสเซียในช่วงเดือนเมษายน 2020 มีทิศทางปรับตัวลดลง 7%-20%⁵ เทียบกับราคาช่วงปลายปี 2019 ซึ่งการลดลงของราคาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อราคาเหล็กในไทย ในกรณีนี้ผู้ประกอบการของประเทศเหล่านี้ต้องการระบายสินค้าคงคลังผ่านการส่งออกและตัดสินใจพุ่มตลาดส่งออกเหล็กราคาถูกมายังประเทศไทยเพื่อเป็นการบรรเทาผลกระทบจากความต้องการภายในประเทศที่หดหายจากผลของ COVID-19 โดยเฉพาะจากประเทศ ญี่ปุ่น เกาหลี และรัสเซีย ซึ่งถือเป็นประเทศส่งออกเหล็ก (Net steel exporter) และไทยมีสัดส่วนนำเข้าเหล็กจากกลุ่มประเทศดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 55%⁶ ในปี 2019

EIC ประเมินว่าในปี 2020 ราคาเฉลี่ยเหล็กทรงยาวในไทย มีแนวโน้มปรับตัวลดลง 7%YOY มาอยู่ที่ราว

18.3 บาท/กก. ตามทิศทางราคาเหล็กในจีน ถึงแม้ว่าปริมาณการบริโภคเหล็กทรงยาวในไทยมีแนวโน้มหดตัวเพียงเล็กน้อยในปี 2020 แต่ราคาเหล็กทรงยาวของไทยยังมีโอกาสหดตัวตามราคาเหล็กของจีน ซึ่งมีสัดส่วนการผลิตราว 55% ของการผลิตเหล็กดิบทั้งโลก โดยราคาเฉลี่ยเหล็กทรงยาวในไทยมีค่าสหสัมพันธ์ (correlation) กับราคาเหล็กทรงยาวในจีนสูงถึง 80% และตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมาราคาเหล็กทรงยาวในจีนได้ปรับตัวลดลงไปราว 7%YTD มาอยู่ที่ 525 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน (ณ 30 เมษายน 2020) จากผลกระทบของ COVID-19 ซึ่งทำให้ความต้องการใช้เหล็กในภาคก่อสร้างของจีนชะลอตัวลง จึงทำให้ราคาเหล็กในไทยปรับตัวลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ราคาเหล็กทรงยาวในจีนมีแนวโน้มฟื้นตัวในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2020 เนื่องจากรัฐบาลจีนมีแผนกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เป็นผลให้ราคาเหล็กทรงยาวในจีนมีโอกาสปรับตัวขึ้นตามแนวโน้มอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น

EIC คาดว่าราคาเฉลี่ยเหล็กทรงแบนในไทยมีแนวโน้มปรับตัวลดลง 9%YOY มาอยู่ที่ราว 18.0 บาท/กก.

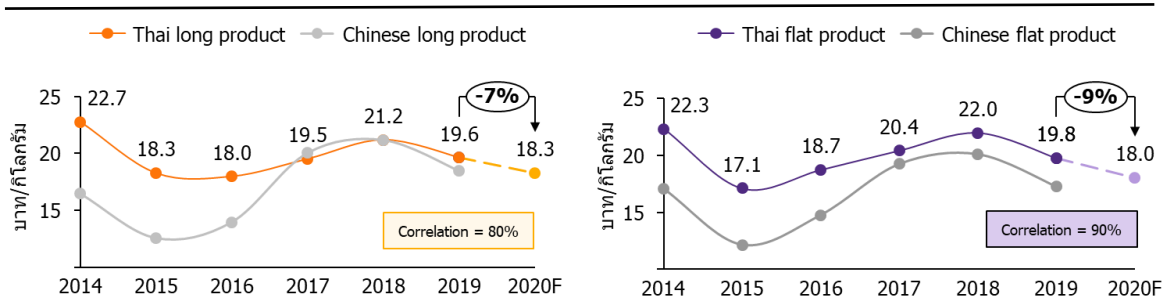
ตามแนวโน้มราคาเหล็กทรงแบนในจีนซึ่งถูกกดดันจากภาวะอุปทานส่วนเกินในประเทศ เช่นเดียวกับกรณีของเหล็กทรงยาว ราคาเหล็กทรงแบนของไทยมีค่าสหสัมพันธ์กับราคาเหล็กทรงแบนของจีนซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของ

⁵ อ้างอิงจากดัชนีราคาเหล็กประเภท Bar และ HRC ของเอเชียตะวันออกเฉียง, ญี่ปุ่น, และรัสเซีย ซึ่งรวบรวมโดย ISIT

⁶ อ้างอิงพิกัดศุลกากร (HS.Code) 72

โลกถึง 90% ซึ่งตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา ราคาเหล็กทรงแบนในจีนหดตัวลงถึง 13%YTD มาอยู่ที่ 480 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน (ณ 30 เมษายน 2020) จากผลกระทบของ COVID-19 โดยในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2020 ราคาเหล็กทรงแบนในจีนมีแนวโน้มได้รับประโยชน์จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของจีนน้อยกว่าในกรณีของเหล็กทรงยาว เนื่องจากการบริโภคเหล็กทรงแบนในจีนบางส่วนถูกใช้ในอุตสาหกรรมภาคการผลิต เช่น การผลิตรถยนต์ และการผลิตเครื่องจักร ซึ่งคาดว่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าอุตสาหกรรมก่อสร้างซึ่งได้รับประโยชน์จากการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐโดยตรง

รูปที่ 4 : ราคาเฉลี่ยเหล็กทรงยาวและทรงแบนของไทยมีแนวโน้มหดตัว 7%YOY และ 9%YOY ในปี 2020

หมายเหตุ : 1. ราคาเหล็กไทยอ้างอิงจากราคาเหล็กเส้นกลมขนาด 6 มม. ใน กทม. และ เหล็กแผ่นรีดร้อนหนา 2 มม. ใน กทม. ราคาเหล็กจีนอ้างอิงจาก เหล็กเส้นขนาด 25 มม. และราคาเฉลี่ยเหล็กแผ่นรีดร้อน 2. ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของราคาเหล็กรายเดือน โดยราคาเหล็กไทยปรับตัวตามหลังราคาเหล็กจีนราว 1 เดือน (laggard)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย (ISIT), Bloomberg และ Goldman Sachs

EIC ประเมิน 3 แนวทางในการปรับตัวของผู้ประกอบการเหล็กภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเหล็กทั้งในแง่อุปสงค์ อุปทาน และ ราคา ประกอบไปด้วย

- **การบริหารสินค้าคงคลังให้เหมาะสม** ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมเหล็กทั้งสำหรับผู้ผลิตเหล็กที่ต้องรับความเสี่ยงในส่วนของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตและผู้ค้าเหล็กที่มีการนำเข้ามาสินค้าเหล็กชั้นกลางและชั้นปลายเพื่อนำมาจำหน่ายต่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่ราคาเหล็กและอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทมีความผันผวนมากกว่าปกติ สะท้อนได้จากราคาเหล็กจีนที่มีการปรับตัวลดลงเฉลี่ยถึง 12% ภายในระยะเวลาเพียง 2 เดือนนับตั้งแต่ COVID-19 เริ่มระบาดในจีน และค่าเงินบาทซึ่งมีการอ่อนค่าเทียบสกุลดอลลาร์สหรัฐถึงราว 10% ภายในช่วงไตรมาสแรกของปี 2020 ดังนั้น เพื่อเป็นการจำกัดความเสี่ยงจากการด้อยค่าของสินค้าคงเหลือ (stock loss) ผู้ประกอบการจึงควรรักษาระดับสินค้าคงคลังและระยะเวลาขายไม่ให้อยู่ในระดับเกินกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรม ซึ่งโดยทั่วไปมีระยะเวลาขายอยู่ที่ราว 45-75 วัน รวมถึงการทำสัญญาป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (FX Hedging) สำหรับผู้ประกอบการที่มีการนำเข้ามาวัตถุดิบสินค้าชั้นกลาง และสินค้าชั้นปลายจากต่างประเทศในปริมาณมาก ทั้งนี้ EIC ประเมินอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาท ณ สิ้นปี 2020 อยู่ในกรอบ 31.5-32.5 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ แต่จะยังคงมีความผันผวนอยู่มาก
- **การส่งออกไปยังกลุ่มประเทศที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ไม่มากนัก** สืบเนื่องจากประเทศคู่ค้าหลักที่ไทยมีการส่งออกสินค้าเหล็กและผลิตภัณฑ์เป็นปริมาณมาก เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ อินเดีย ต่างได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ทำให้การเติบโตของเศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอตัวอย่างมีนัยสำคัญ และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความต้องการบริโภคเหล็กของประเทศดังกล่าวให้หดตัวตามไปด้วย เพื่อเป็นการบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากตลาดส่งออกหลักที่มีแนวโน้มปรับตัวลดลง ผู้ประกอบการควรมองหาตลาดใหม่ที่ได้รับ

ผลกระทบจาก COVID-19 ไม่มากนัก เช่น กลุ่มประเทศ CLMV โดยการส่งออกสินค้าเหล็ก⁷ ไปยังกลุ่มประเทศ CLMV ในปี 2019 มีการเติบโต 9%YOY สวนทางกับปริมาณการส่งออกเหล็กรวมของไทยที่หดตัวแรงถึง -27%YOY แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้เหล็กในภูมิภาค CLMV ที่เติบโตได้ดี และถึงแม้ว่าการระบาดของ COVID-19 จะส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม CLMV เติบโตในอัตราที่ชะลอลงในปี 2020 แต่ภาคการก่อสร้างในหมวดโครงสร้างพื้นฐานคาดว่าจะได้รับผลกระทบไม่มากนัก โดยที่ผ่านมา World Bank ได้ระบุในประมาณการณเมื่อช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมาว่า การลงทุนในสินทรัพย์คงทน (Gross fixed capital investment: GFCF) ของเวียดนามมีแนวโน้มเติบโต 7%YOY ในปี 2020 เช่นเดียวกับ เมียนมาที่คาดว่าจะได้รับแรงหนุนจากโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ขณะที่กัมพูชาแม้ว่าคาดการณ์การเติบโตของ GFCF จะหดตัวเล็กน้อย 2%YOY เนื่องจากมีอัตราการเติบโตที่สูงในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา แต่ในระยะกลางคาดว่าจะกลับมาเติบโตได้ที่ประมาณ 7% ต่อปีในช่วงระหว่างปี 2021-2022 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV คิดเป็นเพียงราว 20% ของการส่งออกเหล็กทั้งหมดจึงอาจช่วยบรรเทาผลกระทบได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

- **การพัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบและคุณภาพที่สามารถตอบสนองของกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายมากขึ้น** เพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์เหล็กลวด (wire rod) เกรดพิเศษ ที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในอุตสาหกรรมก่อสร้างและการผลิตรถยนต์ ทำให้มีอุปสงค์รองรับที่หลากหลาย เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในกรณีที่อุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งหยุดชะงักลง รวมไปถึงการพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดในโครงการโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนาดใหญ่ (Megaproject) เพื่อสร้างโอกาสจากนโยบาย Thai First ของกระทรวงคมนาคมที่สนับสนุนการใช้วัสดุก่อสร้างที่ผลิตในประเทศ (local content) มากขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายผ่านทางออนไลน์ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สุดสอดคล้องกับมาตรการควบคุมการขนส่งสินค้าที่เข้มงวดขึ้นจากการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับเหมารายย่อยและผู้บริโภคทั่วไปในปัจจุบันที่นิยมซื้อขายของผ่านทางออนไลน์มากขึ้น

โดยสรุป การระบาดของ COVID-19 เป็นปัจจัยกดดันให้ความต้องการบริโภคและราคาเหล็กในไทยมีแนวโน้มปรับตัวลดลง โดยเฉพาะเหล็กทรงแบนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบมากกว่าเหล็กทรงยาว เนื่องจากการชะลอตัวของภาคการผลิตอุตสาหกรรม อย่างไรก็ดี การเติบโตของการก่อสร้างภาครัฐถือเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยพยุงความต้องการใช้เหล็กทรงยาวให้หดตัวเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ ราคาเหล็กอาจมีโอกาสฟื้นตัวในช่วงครึ่งปีหลังตามราคาเหล็กของจีนที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับมือกับภาวะของอุตสาหกรรมที่ไม่สดใสนัก ผู้ประกอบการจึงควรปรับตัวทั้งในด้านการบริหารสินค้าคงคลัง การมองหาตลาดส่งออกใหม่ที่ภาคก่อสร้างยังสามารถเติบโตได้ เช่น ประเทศในกลุ่ม CLMV และการพัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบและคุณภาพที่สามารถตอบสนองของลูกค้าได้หลากหลายมากขึ้น

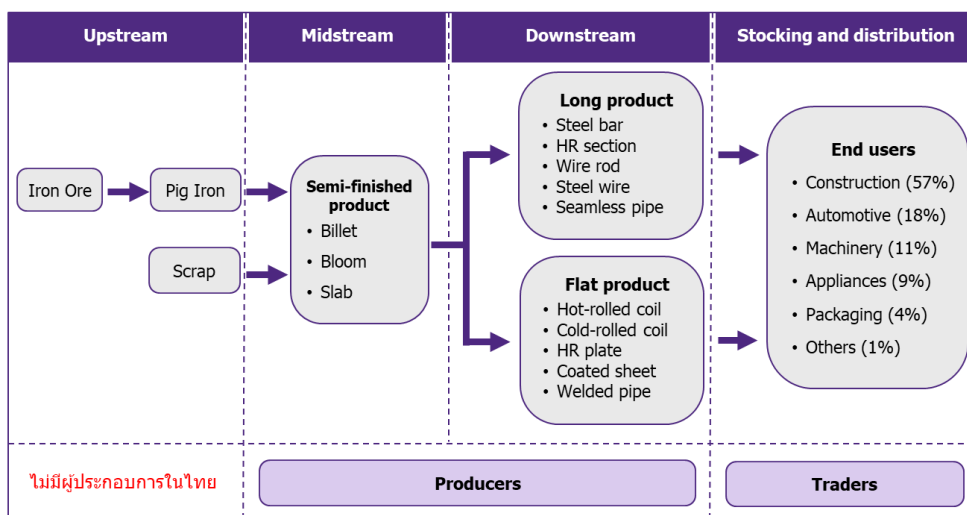
⁷ อ้างอิงจากพิกัดศุลกากร (HS.Code) 72

ภาพรวม : ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมเหล็กโดยสังเขป

โดยทั่วไป สินค้าเหล็กสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทตามชนิดของเหล็กชั้นกลางที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ได้แก่ 1. เหล็กทรงแบน (Flat product) ผลิตจากเหล็กแท่งแบน (Slab) มีสัดส่วนประมาณ 60% ของการปริมาณเหล็กทั้งหมดที่บริโภคในไทยในปี 2019 หรือ ราว 11.5 ล้านตัน โดยเหล็กทรงแบนถูกนำไปใช้ในหลายอุตสาหกรรมเช่น ยานยนต์ บรรจุก๊าซ เครื่องใช้ไฟฟ้า และ ก่อสร้าง เป็นต้น และ 2. เหล็กทรงยาว (Long product) ผลิตจากเหล็กแท่งยาว (billet) และ เหล็กแท่งใหญ่ (bloom) มีสัดส่วนการบริโภคที่ราว 40% หรือประมาณ 7 ล้านตัน โดยส่วนใหญ่เหล็กทรงยาวจะถูกใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างเพื่อเสริมความแข็งแรงให้กับโครงสร้างต่าง ๆ

ในด้านของผู้ประกอบการเหล็กในไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผู้ผลิตเหล็ก และ ผู้ค้าเหล็ก โดยผู้ผลิตเหล็กส่วนมากจะเป็นผู้เล่นรายใหญ่ ซึ่งมีการผลิตตั้งแต่ชั้นกลางน้ำที่ใช้เศษเหล็ก (scrap) หรือ เหล็กดิบ (pig iron) เป็นวัตถุดิบเพื่อนำไปผลิตเป็นเหล็กชั้นกลางก่อนนำไปรีดต่อเป็นเหล็กชั้นปลายหรือเหล็กสำเร็จรูปในที่สุด จึงทำให้มีการใช้เงินลงทุนในการประกอบกิจการสูง ขณะที่ผู้ค้าเหล็กซึ่งมีตั้งแต่ผู้ประกอบการรายย่อยจนถึงรายใหญ่ เป็นผู้นำเข้าเหล็กชั้นปลายและผลิตภัณฑ์เหล็กจากต่างประเทศเพื่อนำมาจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรง

รูปที่ 5 : แผนภาพแสดงห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมเหล็กโดยสังเขป

หมายเหตุ : สัดส่วนการใช้งานเหล็กในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องปี 2018

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ ISIT

บทวิเคราะห์จาก... <https://www.scbeic.com/th/detail/product/6867>

ผู้เขียนบทวิเคราะห์ : โอลัน เอื้อวิทยาสุภรณ์ (olan.aeovithayasupon@scb.co.th)

นักวิเคราะห์

Economic Intelligence Center (EIC)

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

EIC Online: www.scbeic.com

Line: @scbeic

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.